

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 26/2001 vp**

Hallituksen esitys radiolaiksi sekä laeiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Liikennevaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä toukokuuta 2001 lähettäessään hallituksen esityksen radiolaiksi sekä laeiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 80/2001 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi liikennevaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto liikennevaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Mikael Nyberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Risto Eerola, oikeusministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Olli Mäenpää
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi radiolaki. Lakiehdotus sisältää säännöksiä radiotaajuushallinnosta, radiolähtimen käytön ja hallussapidon luvanvaraisuudesta, radiolaitteiden markkinoille saattamisesta ja radioviestinnän häiriöttömyyden valvonnasta. Esityksen tarkoitus on saattaa radiolaitteita koskeva lainsäädäntö sopusointuun uuden perustuslain kanssa sekä vastaamaan radio- ja telepäätelaitteita ja niiden vaatimustenmukaisuuden tunnustamista koskevia EY:n säännöksiä. Esitykseen sisältyvät myös lait televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain sekä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja

teletoiminnan tietoturvasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan radiolakiehdotus sisältää kotirauhan turvaa ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa samoin kuin lainsäädäntövallan delegointia koskevien perustuslain säännösten kannalta merkityksellisiä säännöksiä. Esityksessä katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Lupasäätely

Radiolupa. Radiolähettimen hallussapito ja käyttö on radiolain 7 §:n 1 momentissa säädettyä ehdotetun pääsäännön mukaan luvanvaraista. Luvanvaraisuus rajoittaa yksilön oikeutta ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta esittämättä. Ehdotusta on sen vuoksi arvioitava sananvapautta turvaavien perustuslain 12 §:n 1 momentin säännösten kannalta.

Radiolähettimen käytön ja hallussapidon luvanvaraisuudelle on olemassa radiotaajuuksien niukkuudesta viime kädessä johtuvat hyväksyttävät perusteet (ks. PeVL 19/1998 vp). Luvanvaraisuudella pyritään huolehtimaan radioviestintän häiriöttömyydestä, mikä on myös sananvapauden käytännön toteutumisen kannalta tärkeää. Luvanvaraisuuden alaa on ehdotuksessa rajattu. Siten muun muassa laajassa ja tavanomaisessa käytössä olevat lähettimet jäävät lupavaatimuksen ulkopuolelle. Esityksen perusteluissa on tehty selkoa siitä, että lupasäätely on sen soveltamisalan piiriin kuuluvien radiolähetinten häiriöttömän käytön ja niiden valvonnan takia asiallisesti tarpeen. Laki sisältää — kun otetaan huomioon säätelyn kohteeseen liittyvät erityispiirteet — riittävän täsmälliset säännökset luvan myöntämisen edellytyksistä samoin kuin lupamenettelystä. Lupaviranomaisen harkintavalta on oikeudellisesti sidottua. Ehdotettu lupasäätely ei siten sellaisenaan vaikuta radiolain käsittelyjärjestykseen.

Radiolähettimen hallussapitoon ei ehdotuksen mukaan tarvita lupaa, jos lähettimen haltija osoittaa ilmeiseksi, että hallussapidon tarkoituksena ei ole laitteen käyttäminen radioviestintään. Säännöksen hyväksyttävänä tarkoituksena on vapauttaa luvan hankkimisvelvollisuudesta se, joka pitää radiolähetintä hallussaan myyntitai muussa vastaavassa edelleen luovuttamisen tarkoituksessa. Lupasäätelyn tarkkarajaisuuden ja oikeasuhtaisuuden kannalta on valiokunnan mielestä välttämätöntä kehittää ehdotusta

niin, että tällaiset tavanomaiset poikkeukset radiolähettimen hallussapidon luvanvaraisuudesta eivät perustu lähettimen haltijan näyttövelvollisuuteen.

Ulkomaalainen, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, ei ehdotuksen 7 §:n 5 momentin mukaan tarvitse lupaa radiolähettimen hallussapitoon, ellei valtion turvallisuuden, yleisen järjestyksen, radiohäiriöiden välttämisen tai muun vastaavan syyn vuoksi valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä. Henkilön kansalaisuutta ja kotipaikkaa on pidettävä sellaisina perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuina henkilöön liittyvinä syinä, joiden perusteella ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan. Ehdotetulle erilaista kohtelua merkitsevälle säätelylle ei ole osoitettavissa perustuslain edellyttämiä hyväksyttäviä perusteita eikä ehdotusta siten näiltä osin voida käsitellä tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Ehdotuksen tavoitteena on sinänsä perustellusti estää viranomaisten tarpeetonta puuttumista radiolähettimen hallussapitoon silloin, kun lähetintä ei ole tarkoitus käyttää Suomessa. Tavoite on saavutettavissa perustuslain kannalta asianmukaisella tavalla esimerkiksi vapauttamalla luvanvaraisuuden piiristä Suomeen vain tilapäisesti tuotujen lähettimien hallussapito.

Lupaehdot. Lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi liittää radiolupaan muun muassa taajuuksien tarkoituksenmukaisen käytön ja viestintämarkkinoiden tehokkuuden kannalta tarpeellisia ehtoja. Valiokunta pitää sananvapauden ja tarkoitussidonnaisuusvaatimuksen johdosta selvänä, että viraston toimivalta voi koskea vain radioliikenteen kannalta tarpeellisten teknisten lupaehtojen asettamista. Näin ymmärrettynä ehdotus ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Viestintävirasto voi 3 momentin mukaan muuttaa lupaehtoja taajuussuunnitelmien muuttamisen, taajuuksia koskevien määräysten tai kansainvälisten sopimusvelvoitteiden vuoksi taikka häiriöiden estämisen tai poistamisen ta-

kia. Radioluvan ehtojen muuttamista on pidettävä tällaisten, radioviestinnän teknisiin edellytyksiin liittyvien seikkojen vuoksi hyväksyttävänä. Laissa on kuitenkin syytä todeta nimenomaisesti, että luvan ehtoja ei voida muuttaa, ellei muutos ole momentissa ilmaistujen tarkoitusten saavuttamiseksi välttämätön.

Radioluvan peruuttaminen. Radiolupa voidaan lakiehdotuksen 12 §:n 1 kohdan mukaan peruuttaa muun muassa lupaehtojen olennaisen rikkomisen perusteella.

Luvan peruuttaminen on ankara keino puuttua perustuslaissa turvatussanavapauden käyttämiseen (PeVL 19/1998 vp). Sen vuoksi on tärkeää, että luvan peruuttamisen edellytyksenä on lupaehtojen "olennainen" rikkominen. Toimenpiteen oikeasuhtaisuuden kannalta on kuitenkin tarpeen ottaa lisäksi huomioon radioluvan erityyppisten ehtojen luonne ja merkitys. Luvan peruuttamista sen ehtojen rikkomisen perusteella voidaan pitää oikeasuhtaisena seuraamuksena lähinnä sellaisessa tilanteessa, jossa luvan haltija on valvontaviranomaisen huomautuksista riippumatta toistuvasti ja vakavasti rikkonut radioviestinnän häiriöttömän toiminnan kannalta olennaisia lupaehtoja. Lakiehdotusta on syytä tarkistaa tämän suuntaisesti.

Häiriön aiheuttajan tunnistaminen ja paikantaminen

Radiolähetyksen tunnistamiseksi välttämättömät tiedot voidaan lakiehdotuksen 30 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan saattaa Viestintäviraston tietoon radioviestinnän haitallisten häiriöiden poistamiseksi. Momentin 2 kohta koskee viraston oikeutta tarkkailla radioviestintää ja sen teknistä toteutusta radiotaajuuksien riittävän häiriöttömyyden ja tehokkaan käytön turvaamiseksi. Viestintävirasto voi 2 momentin perusteella käyttää saamiaan tietoja häiriön aiheuttajan tunnistamiseksi ja paikantamiseksi. Tietoa radioviestin sisällöstä ei kuitenkaan saa käyttää, ellei se ole välttämätöntä turvallisuusradioviestinnän häiriön tai muun haitallisen häiriön aiheuttajan tunnistamiseksi tai paikantamiseksi. Säännökset koskevat myös luottamukselliseksi

tarkoitettua radioviestintää. Sen vuoksi niitä on arvioitava perustuslain 10 §:ssä turvatussalaisuuden kannalta.

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen muun muassa yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavien rikosten tutkinnassa. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että rikosten tutkinnasta säännöksen tarkoittamassa merkityksessä voi olla kysymys myös sellaisissa tapauksissa, joissa on esillä konkreettinen ja yksilöity rikosepäily (ks. esim. PeVL 2/1996 vp). Viestin tunnistamistiedot jäävät luottamuksellisen viestin salaisuutta koskevan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle, minkä vuoksi valiokunta on pitänyt mahdollisena, että tunnistamistietojen saamisoikeus jätetään sitomatta tiettyihin rikostyyppihin, jos sääntely muutoin täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitus-edellytykset (PeVL 7/1997 vp).

Esityksestä ei käy selvästi ilmi, onko 30 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitus säätää Viestintäviraston oikeudesta tarkkailla radioviestinnän sisältöä vai ainoastaan radioviestinnän teknistä toteutusta. Pykälän 2 momentin sanamuoto viittaa siihen, että tarkkailu voi kohdistua myös luottamukselliseksi tarkoitettujen radioviestin varsinaiseen sisältöön.

Lailla voidaan — kun otetaan huomioon lakiehdotuksen 37 §:n rangaistussäännökset — valiokunnan mielestä säätää Viestintäviraston oikeudesta tarkkailla radioviestinnän sisältöä tilanteessa, jossa tarkkailu on välttämätöntä turvallisuusradioviestinnän häiriön aiheuttajan tunnistamiseksi tai paikantamiseksi. Muun haitallisen häiriön aiheuttajan tunnistamisessa ja paikantamisessa ei sen sijaan ole kysymys yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavan rikoksen tutkinnasta. Ehdotusta ei sen vuoksi voida käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, ellei lain 30 §:n 2 momentista poisteta sanoja "tai muun haitallisen häiriön".

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota lain 30 §:n epätäsmällisyydestä johtuviin muihin puutteisiin. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan siinä tarkoitettuja tunnistamistietoja voidaan saattaa Viestintäviraston tietoon. Sään-

nöksen sanamuodon perusteella virastolla ei siten ole oikeutta saada kyseisiä tietoja eikä kenelläkään toisaalta ole lakiin perustuvaa velvollisuutta toimittaa tietoja virastolle. Laki ei sisällä säännöksiä tietojen hävittämisestä. Sääntely on ehdottomasti täsmennettävä.

Lisäksi 30 §:stä on välttämättä poistettava maininta "sen estämättä, mitä viestinnän luottamuksellisuudesta muualla säädetään", koska sanonnasta välittyy harhaanjohtava kuva lain suhteesta perustuslain säännöksiin luottamuksellisen viestin salaisuuden suojasta.

Omaisuu den suoja

Radiolakiehdotus sisältää eräitä perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan puuttuvia säännöksiä, jotka ovat merkityksellisiä myös sananvapauden kannalta.

Lakiehdotuksen 32 §:n 1 momentti koskee tarkastajan oikeutta ottaa radiolaitte tutkittavaksi ja kieltää tutkimuksen ajaksi laitteen käyttö, kaupan pitäminen, luovutus, hukkaaminen ja hävittäminen. Pykälän 2 momentti sisältää korvaussäännöksen niitä tapauksia varten, joissa lain mukaisen radiolaitteen arvo on tutkimuksen vuoksi alentunut. Viestintävirasto voi saman pykälän 3 momentin nojalla velvoittaa radiolaitteen valmistajan tai maahantuojan poistamaan radiolaitteen markkinoilta, jos laite on olennaisella tavalla radiolain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen. Lain 34 §:n 1 momentissa säädetään Viestintäviraston oikeudesta kieltää radiolaitteen maahantuonti, kaupan pitäminen, myynti, luovutus ja käyttö, jos laite on aiheuttanut tai sen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan haitallisen häiriön. Lisäksi virasto voi 3 momentissa säädettyä edellytyksin tehdä radiolaitteen tilapäisesti toimintakyvyttömäksi.

Ehdotetuilla omaisuuden käytön rajoituksilla pyritään turvaamaan radioviestinnän häiriöttömyyttä. Tämä on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä rajoitusperuste. Säännökset

ovat riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia eikä niiden nojalla voida valiokunnan mielestä asettaa epäasianmukaisen ankaria omaisuuden käyttörajoituksia. Sananvapauden kannalta kysymys on radioviestinnän eli sananvapauden käyttämisen erään muodon teknisiä edellytyksiä koskevasta tarkemmasta sääntelystä. Ehdotetut säännökset eivät vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Pätevyyden osoittaminen

Lakiehdotuksen 15 §:n säännökset radiolähetintä meriradioviestintään käyttävältä vaadittavasta pätevyystodistuksesta ovat merkityksellisiä perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatu n työn ja ammatin harjoittamisen vapauden kannalta.

Pätevyystodistuksen saaminen edellyttää lain 15 §:n 3 momentin mukaan pätevy yden osoittavan tutkinnon suorittamista. Laissa on perustuslakivaliokunnan aikaisempien kannanottojen mukaisesti (ks. PeVL 31/1998 vp) välttämätöntä määritellä ehdotettua tarkemmin, minkälaista pätevy yttä tutkinnon suorittamisella on osoitettava. Lisäksi lakiin on valiokunnan mielestä asianmukaista sisällyttää esityksen perusteluita (s. 28/II) ilmenevää tarkoitusta vastaava säännös siitä, että tutkinnon vastaanottajan tulee olla virka- tai työsuhteessa Viestintävirastoon.

Tarkastusvaltuudet

Radiolain 31 §:n 2 momentti. Ehdotuksen mukaan 31 §:n mukaista tarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa, ellei ole erityistä syytä epäillä, että 37 §:n 1 momentin 1, 2 tai 3 kohdan säännöksiä tai rikoslain 38 luvun 5—7 §:ää on rikottu. Koska kotirauhan piiriin ulottuvan tarkastuksen edellytyksenä on konkreettinen ja yksilöity rikosepäily, ei ehdotus näiltä osin ole ongelmallinen perustuslain 10 §:n kotirauhan suojaa turvaavien säännösten kannalta (ks. esim. PeVL 47/1996 vp).

Radiolain 35 §:n 2 momentti. Ehdotus koskee mahdollisuutta toimittaa kotietsintä ja henkilöntarkastus sen estämättä, mitä niiden toimittamisen edellytyksistä pakkokeinolaissa säädetään. Nämä toimenpiteet voidaan ehdotuksen mukaan toimittaa, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka radiolain 37 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu rikos.¹ Ehdotus on merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä turvatuksen kotirauhan suojan ja perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvatuksen henkilökohtaisen koskemattomuuden kannalta.

Mainittujen tekojen rangaistusuhkana on sakko. Pakkokeinolain 5 luvun 1 §:ssä säädetty kotietsinnän edellytykset eivät siten näiden tekojen kohdalla täyty. Perustuslaissa ei sinänsä ole asetettu erityisiä kvalifikaatioita niille rikoksille, joiden selvittämiseksi kotietsinnän toimitaminen on mahdollista. Valiokunta on toisaalta pitänyt selvänä, että kotietsintävaltuuksia ei voida kytkeä kuinka vähäisiin rikoksiin tahansa (ks. PeVL 6/1998 vp).

Pakkokeinolakiin perustuvia kotietsintävaltuuksia ei valiokunnan mielestä tule laajentaa tarpeettomasti eikä ilman perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä erityisiä syitä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen 31 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kotirauhan piiriin ulottuvat tarkastusvaltuudet ovat pääosin päällekkäiset ehdotettujen kotietsintävaltuuksien kanssa. Valiokunta ei pidä kotietsintävaltuuksia tarpeellisina. Valiokunta toteaa, että pakkokeinolain mukainen kotietsintä voidaan toimittaa, jos teossa on kysymys rikoslain 38 luvun 5 §:ssä rangaistavaksi säädetystä tietoliikenteen häirinnästä.

Valiokunnalla ei ole huomauttamista henkilöntarkastuksen toimittamista koskevasta lain 35 §:n 2 momentin osasta.

Arviointilaitos

Lakiehdotuksen 39 §:ssä säädetään arviointilaitoksesta. Laitoksen tehtävät ilmenevät kuitenkin

vain välillisesti lain muista säännöksistä. Ehdotuksen 4 §:n 8 kohdan määritelmäsäännöksen mukaan laitos suorittaa radiolaissa tarkoitettuja radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä. Lain 19—21 §:n säännöksistä johtuu, että vaatimustenmukaisuus on edellytys radiolaitteen saattamiseen markkinoille. Radiolaitteen valmistaja on esityksen perustelujen mukaan (s. 38/I) velvollinen hankkimaan arviointilaitoksen lausunnon, jos valmistaja ei kykene osoittamaan laitteen olevan sitä koskevien olennaisten vaatimusten mukainen. Laitoksen antamalla lausunnon ei toisaalta katsota olevan radiolaitteen valmistajaa sitovia oikeusvaikutuksia.

Ehdotetut säännökset radiolaitteen vaatimustenmukaisuudesta ovat keskeisiä radiolaitteiden markkinoille saattamista koskevassa sääntelyssä. Arviointilaitoksen lausunnonantotehtävä on tällaisessa sääntely-yhteydessä valiokunnan mielestä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä.

Lain 39 §:ssä ei edellytetä, että arviointilaitoksen on oltava viranomainen. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että annettaessa hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle on oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen turvattava säännösperusteisesti (ks. esim. PeVL 2/2001 vp). Siksi lakiehdotukseen tulee lisätä säännökset hallintomenettelystä, viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja viranomaisessa käytettävästä kielestä annettujen yleisten säännösten soveltamisesta arviointitoimintaan. Tässä yhteydessä on lisäksi tärkeää, että lakiin otetaan hyvän arviointi- ja lausunnotmenettelyn turvaamisen kannalta tarpeelliset perussäännökset.

Valiokunta kiinnittää huomiota arviointilaitoksesta koskevan sääntelyn vajavuuteen. Arviointilaitoksen tehtävistä samoin kuin laitoksen antaman lausunnon oikeudellisesta luonteesta tulee säätää lailla ehdotettua tarkemmin. Perustuslain 80 §:n 1 momentin takia on selvää, että radiolaitteen valmistajan velvollisuudesta hankkia arviointilaitoksen lausunto on säädettävä lailla. Samoin lakiin on sisällytettävä ainakin yleispiirteiset luonnehdinnat niistä vaatimuksis-

¹ Säännöksessä viitataan myös radiolakiehdotuksen 22 §:n 4 momentissa tarkoitettuun kieltoon, vaikka 22 §:ssä ei ole tällaista momenttia.

ta, rajoituksista ja muista ehdoista, joita arviointilaitoksen toiminnalle voidaan 39 §:n 2 momentin mukaan asettaa. Lailla on säädettävä myös tällaisia perussäännöksiä tarkempien säännösten tai määräysten antajasta.

Viestintäviraston norminantovaltuudet

Lakiehdotus sisältää useita säännöksiä Viestintäviraston määräystenantovallasta. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomaisen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Lisäksi perustuslaista johtuu, että valtuuden kattamat asiat on määriteltävä tarkasti laissa (PeVL 34/2000 vp).

Valiokunta korostaa, että perustuslain 80 §:n 1 ja 2 momentin säännökset rajoittavat suoraan viranomaismääräysten sisältöä samoin kuin valtuussäännösten tulkintaa. Viranomaismääräyksellä ei siten voida säätää yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista eikä muista lain alaan kuuluvista asioista. Esityksen säätämistäjärjestysperustelujen johdosta valiokunta tähdentää, että määräyksillä ei voida antaa yksilön oikeusaseman perusteisiin luettavia määräyksiä silloinkaan, kun kyse on EY:n säädösten kansallisesta täytäntöönpanosta. Määräysten antamiseen valtuuttavia lain säännöksiä on muutenkin tulkittava supistavasti.

Viestintäviraston määräystenantovaltuudet koskevat pääasiassa sääntelyn kohteen kannalta tyypillisiä radioteknisiä ja -hallinnollisia seikkoja. Määräysten antamiseen ei liity sanottavasti tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Lain valtuussäännöksissä on toisaalta osin käytetty väljätköjä sanontoja, eivätkä esityksen perusteluissa ilmaistut rajaukset siten aina näy lain tekstistä.

Lain 6 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto määrää radiotaajuuksien käytöstä eri tarkoituksiin. Esityksen perusteluissa (s. 20/II) todetaan muun muassa kansainvälisten velvoitteiden rajoittavan viraston määräystenantovaltaa.

Tällaisen rajauksen on valiokunnan mielestä asianmukaista ilmetä laista.

Lain 8 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen mukaan Viestintävirasto antaa tarkempia määräyksiä radiolähtimen "käyttöönoton hyväksymisen edellytyksistä". Esityksen perusteluissa (s. 24/II) näiden määräysten todetaan koskevan erinäisiä lähtimien säätämiseen liittyviä asioita. Säännöstä tulee täsmentää tätä tarkoitusta paremmin vastaavaksi.

Lain 20 §:n 1 momentin mukaan radiolaitteen on täytettävä momentin 1 kohdassa tarkoitettujen olennaiset vaatimukset "sitien kuin niistä erikseen säädetään". Tällainen viittaussäännös ei ole sellainen perustuslain 80 §:ssä tarkoitettu valtuutus, jonka nojalla asioista olisi mahdollista antaa säännöksiä asetuksella tai viranomaisen määräyksellä. Olennaisia vaatimuksia koskevat perussäännökset tulee sitien antaa lailla, johon voidaan sisällyttää valtuutus tarkempien säännösten tai määräysten antamiseen.

Lain 34 §:n 2 momentin mukaan Viestintävirasto antaa määräyksen niistä laiteluokista tai -tyypeistä, joita viraston saman pykälän 1 momentin nojalla antama kieltö koskee. Ehdotuksessa on omituisesti hämartyntä yksittäisen hallintopäätöksen ja yleisen normin välinen suhde. Pykälän 2 momentin säännös on aiheellista tarkistaa esimerkiksi Viestintäviraston ilmoitukseksi siitä, mistä laiteluokista ja -tyypeistä kieltö on annettu.

Muita seikkoja

Radiolakiehdotuksen 2 §:n 3 momentin mukaan lakia sovelletaan momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuun radiolähtimen hallussapitoon ja käyttöön sitien kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Lain soveltamisalaa koskevat perussäännökset on valiokunnan mielestä kuitenkin asianmukaista antaa lailla (PeVL 4/2000 vp). Esityksen perustelujen (s. 19/II) mukaan valtuuden nojalla on tarkoitus säätää ulkomaalaisen aluksen yleisradiolähtimiä koskevasta kiellosta. Tämä ei perustuslain 80 §:n 1 momentti huomioon ottaen ole mahdollista kuin lailla. Lain säännös on lisäksi muotoiltava

niin, ettei se riko perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädettyä syrjintäkieltoa.

Lain 5 §:n toisen virkkeen ilmaisu "voidaan soveltaa" tulee muuttaa muotoon "sovelletaan".

Lain 33 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen säännöstä on syytä täsmentää siten, että laista ilmenee, minkä tyyppisiin "muihin toimiin" Viestintävirasto voi radiolaitteen haltijan ja omistajan määrätä.

Lain 33 §:n 4 momentissa ja 35 §:n 2 momentissa on viitattu lain muihin kohtiin virheellisesti.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 7 §:n 5 momentista ja 30 §:n 2 momentista tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Paula Kokkonen /kok
vpj. Riitta Prusti /sd
jäs. Tuija Brax /vihr
Klaus Hellberg /sd
Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Jouko Jääskeläinen /kd
Saara Karhu /sd

Jouni Lehtimäki /kok
Johannes Leppänen /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /kesk
Pekka Ravi /kok
Markku Rossi /kesk
Ilkka Taipale /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sami Manninen.